www.sosialurin.fo

Fáa prógv sum ætla›

Ta› er nú geitt, at ta› fær ongar avlei›ingar fyri næmingarnar á sjómansskúlanum, at Brimil ver›ur liggjandi í Noregi

SJÓMANSSKÚLIN
Áki Bertholdsen

Næmingarnir á Føroya Sjómansskúla koma ikki at lí›a undir, at n‡ggja vaktar- og bjargingarskipi›, Brimil, ikki sleppur heim til Føroya.

Eitt skifti var ta› annars vandi fyri, at ósemja ímillum Fíggjarmálast‡ri› og manningarfeløgini um lønina hjá manningini á Brimli, fór at fáa tær avlei›ingar fyri næmingarnar á sjómanssskúlanum, at teir fingu onki prógv.

Næmingarnir á sjómansskúlanum skulu nevniliga vi› skúlaskipi í eina viku, fyri at kunna fáa prógv, tí ta› er ein partur av undirvísingini.

Vanligt var fyrr at brúka Òlav Halga til skúlaskip hjá næmingunum. Men sí›ani hann var› seldur, hevur sjómansskúlin leiga› danska skipi›, Lars A Kruse, til skúlaskip. Hann var› eisini seldur og hesi seinnu árini er sjómansskúlin sloppin at leiga Hans Chr. Andersen, sum danskir sjómansskúlanæmingar eisini brúka.

Hesufer› var sjálvsagt ætlanin at næmingarnir skuldu sleppa vi› n‡ggja vaktarskipiunum Brimli. Men enn eru ongi útlit til, at hann sleppur úr Noregi og eitt skifti var vandi fyri, at avlei›ingin av hesum fór at vera, at ta› ikki eydna›ist at finna naka› skúlaskip, og at næmingarnir tískil heldur ikki kundu fáa prógvi›.

So gali› ver›ur ta› kortini ikki.

Daniel Johan Poulsen, stjóri á sjómansskúlanum, sigur, at tey hava kanna› máli› og nú hava tey fingi› samband vi› tvey rei›arí, sum ta› ber til at leiga skip frá.

Ein møguleiki var at leiga á›urnevnda Hans Chr. Andersen til skúlaskip einafer› afturat.

Annars var Lars A. Kruse seldur til Hósvíkar og fekk navni› Tórsvík. Og hin møguleikin hjá sjómansskúlanum var at leiga hann til skúlaskip aftur.

Og nú ver›ur ta› fyrsta dagin, at ta› ver›ur gjørt av, hvat av teimum bá›um skal vera skúlaskip aftur hesufer›.

Sostatt eru vónirnar at fáa Brimil til skúlaskip hesufer› endaliga sleptar, tí óvissan er ov stór og ísta›in er onnur loysn funnin, sum er trygg hjá næmingunum

Daniel Johan Poulsen sigur, at skipsførararnir skulu vi› skúlaskipi frá 4.-12. november og skipararnir frá 12-18. November.

Brimil ver›ur ikki skúlaskip á hesum sinni. Ísta›in ver›ur ta› kanska gó›i gamli Tórsvík, sum fyrr nevndist Lars A. Kruse, i› ver›ur áliti› aftur hesufer›. Hin møguleikin er at leiga Hans Chr. Andersen, i› ver›ur brúktur til sama endamál í Danmark

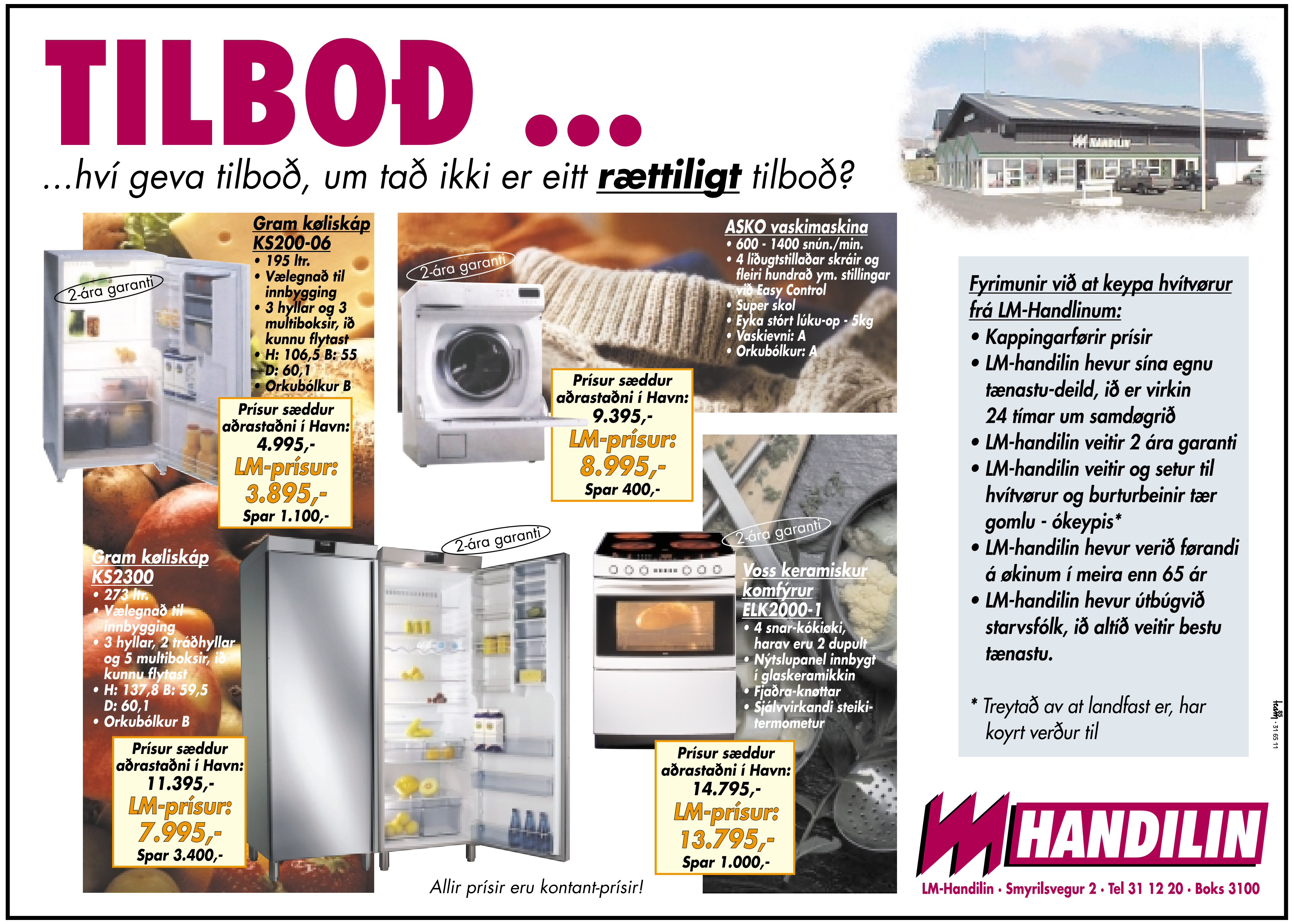

IRF endurn‡tir pappíri›

IRF fer fyrsta dagin undir at savna pappír frá húsarhaldinum, sum skal endurn‡ggjast. N‡ggj høll til skiljing og pakking ver›ur bygd vi› brennistø›ina á Hagaleiti

UMHVØRVI
Edvard Joensen

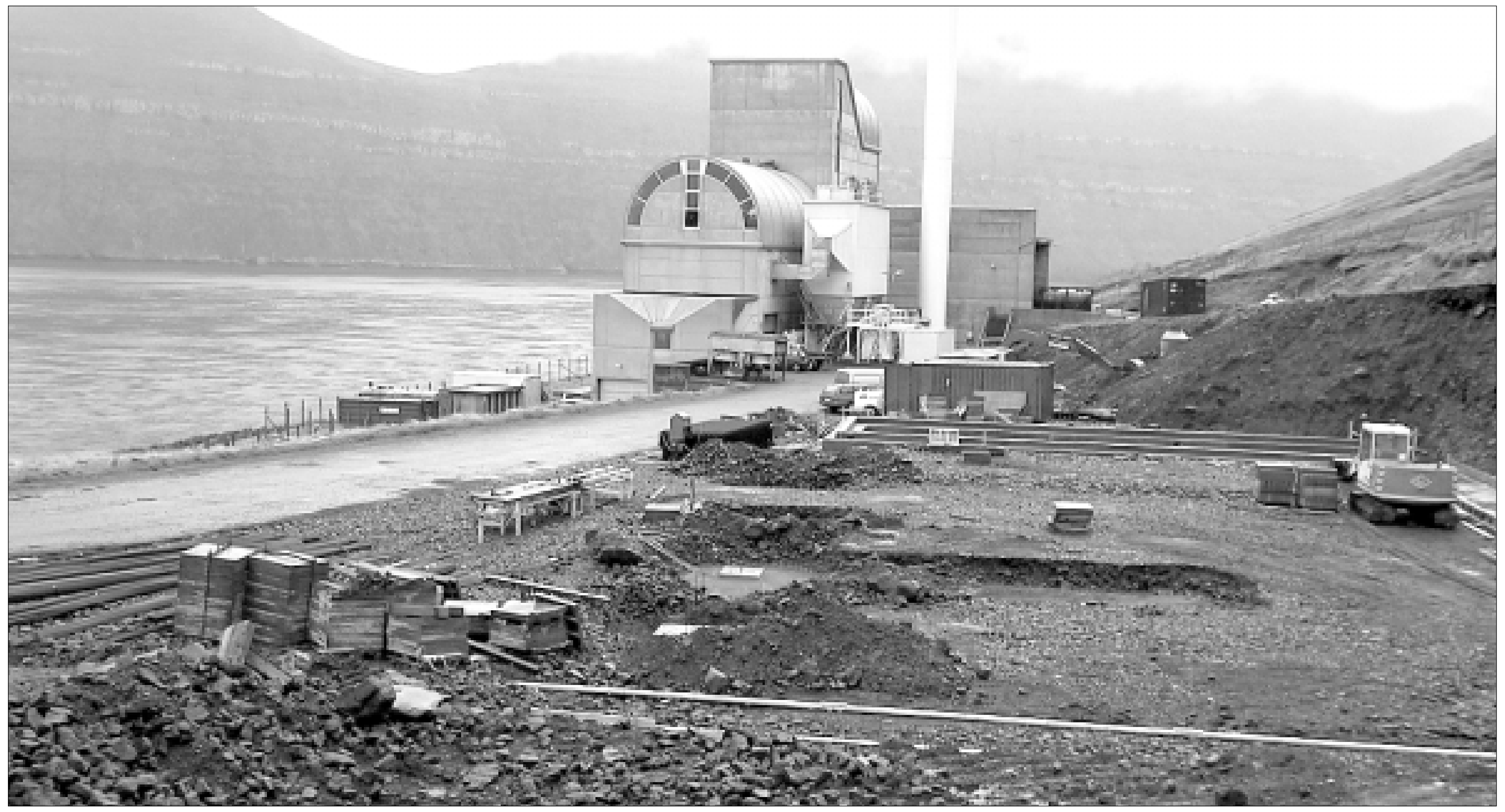
Teir eru farnir undir byggingina av n‡ggju skiljihøllini heiman fyri brennistø›ina á Hagaleiti

Mynd: Edvard Joensen

Hagaleiti: Brúktar avísir og anna› gott pappír skal nú aftur koma til hei›ur og æru. IRF fer undir eina royndarskipan, har brúkt pappír ver›ur skilt frá ø›rum húsarhaldsruski og endurn‡tt.

Brennistø›irnar í Føroyum eru ov smáar, sigur Ingvard Fjallstein, sum tekur sær av verkætlanini um pappírsinnsavning hjá IRF. Tær klára stutt og greitt ikki at brenna alt burturkasti›, sum kemur frá føroyingum. Stø›in hjá IRF brennir eini 17.000 tons av ruski árliga. Men seinnu árini eru eini 3.000 tons latin Kommunalu Orku og Brennistø›ini í Havn, tí stø›in á Hagaleiti ikki klára›i at taka í móti øllum.

Tí var vali› nú, um byggjast skuldi ein ovnur aftrat, ella farast skuldi undir eina endurvinningarverkætlan.

Tá hugsa› ver›ur um prísmunin, var vali› ikki so torført, sigur Ingvard Fjallstein. Ovnurin hev›i kosta› einasta›ni millum 150 og 200 milliónir krónur, me›an endurn‡tsluskipanin kann fáast fyri einar 15 milliónir.

Stóri prísmunurin skuldi veri› nóg gó› grund til at valt ta loysnina, sum er endurvinning. Men eisini umhvørvisspurningurin vigar nógv í hesum máli. Meira pappír, brúkt ver›ur, verri ver›ur fari› vi› skógunum.

Skilja pappíri›

A›alfundurin hjá IRF gjørdi av at fara undir eina endurvinningarskipan, sum í fyrsta umfari fer at umfata pappír.

Ein høll ver›ur bygd beint heiman fyri brennistø›ina á Hagaleiti, har pappíri› ver›ur savna› og skilt. Ein pressa ver›ur keypt, sum fer at pressa ta› saman í bunti, sum sí›an ver›a send av landinum til endurvinning í pappírsídna›inum.

Ta› hevur eisini leingi veri› gó›ur si›ur í londunum rundan um okkum at endurn‡ta burturkasti›. Serliga hevur talan veri› um tr‡ sløg av endurn‡tslu. Jarn, pappír og orku.

Jarni og teimum vørum, sum úr tí eru gjørdar, hava vit longu í eina tí› fingi› nyttu burtur úr aftur. Til dømis gomlum bilum og køliskápum, sum eru pressa› saman og send av landinum sum gamalt jarn.

Orkuni hava vit fingi› alt ov líti› burturúr. Hjá IRF er hon at kalla farin púra fyri einki. Eitt virki› var› bygt vi› sí›una av brennistø›ini vi› júst tí fyri eyga at brúka hitan frá stø›ini. Men har er líti› virksemi í løtuni.

Og pappíri› fer bara í ovnin og sí›an beint upp í luftina. Ta› er óney›ugt, tí ta› kann fáast væl av nyttu úr endurn‡ttum pappíri.

Tí er ta›, sigur Ingvard Fjallstein, at IRF nú hevur gjørt avtalu vi› eina kommunu um at ver›a royndarkommuna í eini ætlan vi› at savna inn og skilja brúkt pappír.

Ætlanin er, at hvørt húsarhald í kommununi fær ein ruskposa eyka, sum bara skal vera til reint pappír. Ta› vil siga slíkt, sum ikki hevur veri› í samband vi› mat.

Hugsa› ver›ur her um avísir, pappeskjur, kanska ein cornflakes pakka og tílíkt. Eggjabakkar og mjólkarpakkar kunnu ikki brúkast. Mjólkarpakkin er vi›gjørdur, so har er ikki reint pappír, og í eggjabakkanum kann okkurt broti› egg hava veri›, sum hevur dálka› so ikki ber til at kalla ta› reint pappír. Eisini er valt bara at skilja eggjabakkar og tílíkt frá, so fólk sleppa undan at skulu taka stø›u í hvørjum einstøkum føri, um nú júst hesin bakkin er nóg reinur til at brúka aftur.

Posarnir ver›a so tiknir eftir ávísari skipan. Tríggjar vikur á ra› ver›ur vanligi posin tikin, tá ruskbilurin kemur. Ta fjór›u vikuna ver›ur bara posin vi› pappírinum tikin. Hin ver›ur tá standandi eina viku eyka. Tá posin vi› pappírinum skal takast, ver›ur heitt á fólk um at seta hann vi› sí›una av hinum posanum, sum er frammanundan. ney›ugt ver›ur ikki hjá fólki at fáa sær n‡tt stativ, tí talan er um reint burturkast, blø› og anna›, sum annars liggur í stovuni, og sum væl kann standa inni onkusta›ni, til ta› ver›ur heinta›.

Sjálvandi heldur onkur so, at tá ver›ur hann naka› fullur. Til ta› sigur Ingvard Fjallastein, at so noy›ast fólk bara at hugsa seg betri um, tá tey koyra í posan. Tey sleppa jú frá øllum pappírinum. Avísum, vikublø›um, reklamum og øllum tí, sum fyllir nógv. Og ta›, sum má í posan, sum nú mjólkarpakkarnir, kunnu tr‡stast so miki› saman, at teir ikki fylla so nógv.

Bingjuplássini

Ver›ur ov nógv í posanum kortini, ver›ur so ney›ugt at fara á bingjuplássi› á sta›num vi› tí, sum ikki rúmast í posanum. Á bingjuplássunum fara eisini pappírsbingjur at standa í framtí›ini, sigur Ingvard Fjallstein.

Hann sigur, at IRF naka› skjótt fer at senda eitt hefti vi› frágrei›ing um n‡ggju skipanina í hvørt hús. Har ver›ur millum anna› greina› sundur, hvussu ta› ymiska burturkasti› ver›ur bólka›. Og hann leggur aftrat, at hetta hefti› skal ikki koyrast í ruskposan. Ta› er sera hent at hava liggjandi.

Og júst bingjuplássini hevur veri› tosa› naka› væl um, sigur Ingvard Fjallstein á IRF. Upprunaliga ætlanin var, at bingjuplássini skuldu vera opin ávísar tí›ir, og fólk skuldi so vera har og veglei›a teimum, sum komu vi› ruski, hvar tey skuldu koyra ta› ymiska ruski›, tey komu vi›. Hendan ætlanin er líkasum vi› at detta burtur. Vanligt er nú, at plássini eru opin alla tí›ina, og fólk koma og fara, sum til ber. Ta› riggar flesta sta›ni hampiliga væl eisini, men ikki altí› nóg væl. Ta› kemur meira enn so fyri, at vembur og anna› slíkt liggur í jarnbingjunum millum køliskáp og bilfelgur, og ta› er ikki selriga hugaligt hjá teimum, sum skulu tøma bingjurnar aftur.

Ein ætlan um møguliga umlegging av skipanini vi› bingjuplássunum hevur veri› umrødd, sigur Ingvard Fjallstein. Talan hevur veri› um møguliga at skipa færri, nógv størri bingjupláss, har fólk altí› er, me›an opi› er. Okkurt uppskot er gjørt, men einki er avgjørt kortini.

Heilt ei›asørt vi› skiljing hevur ikki veri› kortini, sigur Ingvard Fjallstein. Sovor›i› rusk, sum krevur heilt nógva brenniorku, hava teir skilt frá eina tí›. Til dømis bildekk, trol og trolrestir umframt stóru fó›ur-, salt- og sementsekkirnar. Hetta ver›ur alt, sum er, sent av landinum aftur til endurvining.

Rusk er ikki longur bara rusk. Rusk er ein rávøra, sum onnur vøra, sum til dømis hiti, kann fáast burturúr.